

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙ У ВОЄННИЙ ЧАС

Жукова Анна Робертівна

*працівниця Збройних Сил України,
викладачка кафедри іноземних мов
та військового перекладу,*

*Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного;*

*аспірантка факультету педагогічної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Значущим чинником розвитку суспільства є його інтелектуальне зростання, адже збільшення інтелектуального потенціалу держави значною мірою впливає на її економічне та національно-культурне зростання [1, с. 1]. У зв'язку з цим державна підтримка науки та освіти повинна бути першочерговим завданням за будь-яких умов. В умовах воєнного стану дуже важливо не припиняти підтримувати розвиток науки та системи освіти, продовжувати фінансувати освітні проекти, мотивувати молодих дослідників займатися науковою роботою та здобувати наукові ступені.

З 24 лютого 2022 року український народ перебуває у стані повномасштабної війни, яка значною мірою позначається не тільки на суспільному житті людей, але й на освітньому процесі та організації науково-дослідної роботи. Часті повітряні тривоги не дають змоги забезпечити повноцінне навчання, проводити виховну роботу, проте особливо важко у таких умовах займатися написанням наукових робіт, зокрема дисертацій.

Як відомо, дисертація виконується здобувачем особисто, вона подається у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, має містити наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати проведених здобувачем освіти досліджень, які мають вагоме значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, що засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчать про особистий внесок здобувача в науку [2].

Зазначимо, що в умовах воєнного часу підготовка дисертацій має низку специфічних особливостей. Насамперед слід зауважити, що у процесі роботи над дисертацією в умовах війни необхідно пам'ятати про безпеку й у разі повітряної тривоги чи іншої небезпеки, потрібно швидко

зреагувати та перейти в укриття або інше безпечне місце, а не продовжувати свою діяльність попри небезпеку.

Окрім того, жорсткі умови воєнного стану в країні, загибель тисяч безвинних громадян, зруйновані чи повністю знищені освітні заклади – усе це здійснило вплив та змінило свідомість здобувачів освіти, викладачів, науковців та усіх педагогічних працівників [3, с. 231]. Наслідками таких травматичних подій можуть бути погане самопочуття, порушення пам'яті, логічності та швидкості мислення, концентрації уваги, недостатньо критичне сприйняття ситуації та своїх дій. Ці наслідки негативно впливають на людину та заважають продуктивно працювати, концентрувати увагу й продукувати нові ідеї, а тому написання дисертації може зупинитись або відкладатись на деякий час.

На наш погляд, найбільш дієвим способом подолати або нівелювати ці негативні впливи є метод поступового входження в роботу, який дає змогу розпочати написання дисертації так, ніби це просто рутинна операція, що не потребує надмірних творчих зусиль. Це метод дає можливість повільно переходити від рутинних механічних операцій з написання дисертації до творчих елементів, що потребують значного зосередження інтелектуальних сил дослідника.

Також дослідникам, які готують дисертації слід звертати увагу на свій психологічний та емоційний стан, якщо виникають певні проблеми, то необхідно звернутися за допомогою до спеціалістів, які допоможуть справитися з наявними проблемами, адже результативність написання наукової роботи напряму залежить від емоційно-психологічного стану науковця.

До того ж у ході написання дисертації важливе значення має спілкування з науковим керівником, проте в умовах війни може виникнути неможливість безпосередньої комунікації з ним, інколи бувають проблеми з наявністю та якістю зв'язку, тому досліднику важливо не панікувати у таких випадках, а спробувати з'єднатись з науковим керівником через Інтернет або зачекати коли зв'язок відновиться [3, с. 232].

На підставі проведеного дослідження доходимо висновків, що з початком повномасштабного воєнного вторгнення на територію України та оголошення воєнного стану виникла потреба перегляду звичайних умов та напрямів наукової роботи, це стосується й підготовки дисертацій. В умовах війни написання дисертацій є ще складнішим завданням, яке потребує урахування питань безпеки, емоційно-психологічного стану науковця, тісної взаємодії та підтримки наукового керівника тощо. Попри складні умови сьогодення варто продовжувати наукову роботу, а наукова спільнота повинна бути як ніколи активно та висвітлювати проблемні актуальні питання наукової роботи.

Література:

1. Андросович К. А. Робота відділу інтелектуального розвитку обдарованої особистості в умовах воєнного часу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. № 4(1). С. 1–4.
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ: МОН, 2022. 358 с.
3. Самойчук К.О. Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. 2023. Вип. 26. С. 231–240.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-17>

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Залужна Алла Євгенівна

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії та культурології,
Національний університет водного господарства
та природокористування
м. Рівне, Україна*

В умовах війни в соціокультурному просторі України унеможливується здійснення на належному рівні наукової, науково-педагогічної та науково-організаційної діяльності. Відстежується руйнація науково-дослідницької інфраструктури й через повну або часткову втрату місць працевлаштування відбувається міграційні процеси наукових та педагогічних працівників, які вимушені залишити країну, обумовлюючи вагому проблему втрати наукового потенціалу в цілому.

За інформацією наданої Національною академією наук чисельність науково-педагогічних працівників, які залишили з початку війни територію України становить 4805 осіб. Водночас у зв'язку з проблемами ведення військових дій чи загрозою окупації 7,26% науковців змушені здійснити переміщення до інших регіонів України. Властиво, що з них 7,23% продовжують займатися науковою та науково-педагогічною діяльністю. З веденням військових дій та окупацією територій Луганської та Донецької областей науково-педагогічним кадри є переміщеними особами в інші регіони країни, або змушені були виїхати за її межі [1].